

C-KATEGOORIA JA C1-ALAMKATEGOORIA MOOTORSÕIDUKIJUHI ETTEVALMISTAMISE TÄIENDUSÕPPE ÕPPEKAVA (ELEKTROONILINE ÕPPEVORM)

Õppeasutus: LRK Autokoolitus OÜ Tallinna 19/21, Viljandi

Õppekava kinnitamise kuupäev: 4.01.2016

Elektroniline õppekeskkond: Teooria.ee õppekeskkond (välja töötanud OÜ Teooria ja liikluspetsialistid)

Mootorsõidukijuhi **täiendusõppe koolituse (C-kategooria ja C1-alamkategooria) õppetöö mahud** akadeemilistes tundides (a 45 min):

	Liiklusteooriaõpe õppetundides	Õppesõit sõidutundides
Õppetöö maht elektroonilise õppe keskkonnas	20 (100%)	
Õppesõidu maht		10

Õppekava koostamise alus: Majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus nr 60 „Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad“

Tegevusloa number: 121

Juhi ettevalmistamise eesmärgiks on luua eeldused:

- 1) vastutustundliku juhi liikluskäitumise kujunemiseks;
- 2) juhi ohutu, iseseisva, teisi liiklejaid arvestava ja keskkonda säästva käitumise kujunemisele.

Täiendusõppe koolituskursusele võetakse õppima C-kategooria ja C1-alamkategooria mootorsõiduki juhtimisõigust taotlev isik, kelle alaline elukoht on Eestis ning kes:

- 1) omab mootorsõidukijuhi tervisetõendit C-kategooria või C1-alamkategooria auto juhtimist lubava märkega;
- 2) C-kategooria auto juhtimisõiguse taotlemisel omab vähemalt üks aasta kas B-kategooria; BC1-kategooria või C1-alamkategooria auto juhiluba;
- 3) on C1-alamkategooria auto juhiloa saamise ajaks vähemalt 18 aastat vana ja C-kategooria autojuhi loa saamise ajaks vähemalt 21 aastat vana.

ÕPPEKAVA STRUKTUUR, ÕPPE KESTUS JA KORRALDUS

Teooriaõpe ja sõiduõpe toimuvad kursuse vormis vahelduvalt ja meetoodiliselt õiges järjestuses ning hõlmavad järgmisi teooriaõppe ja sõidutundide teemasid vähemalt alltoodud mahus.

Mootorsõidukijuhi **täiendusõppe koolituse (C-kategooria ja C1-alamkategooria) õppekava struktuur ja maht** akadeemilistes tundides (a 45 min):

Teooriaõpe	Tundide arv	Sõiduõpe	Sõidutundide arv
Sissejuhatus C-kategooria õppesse		Sõiduki käsitlemine	
Liiklusreeglid ja käitumine liikluses		Sõit õppeplatsil	
Sõiduki tundmine		Sõit teel	
Juhi töö- ja puhkeaeg, liikluspsühholoogia ja ohutus		Sõit erioludes	
Teooriaõpet kokku	20(100%)	Sõiduõpet kokku	10

Sõltuvalt õppe korraldusest, õpetamise metoodikast ja tingimustest võib vajaduse korral muuta teemade käsitlemise järjestust.

Enne järgmise teema juurde minekut võib õpilaste teadmisi ja arusaamist käsitletud teemast hinnata teadmiste kontrolliga. Enne elektroonilise õppekeskkonna lõpueksamit tuleb õpilasel edukalt sooritada vahetest.

Minimaalselt ette nähtud teooriatundide ja sõidutundide piiratud arvust tingituna pannakse käesolevast õppekavast juhitudes suuremat rõhku liiklusohutust enam mõjutavate teemade ja tegurite käsitlemisele.

Koolitusel õpitu kinnistamiseks ja materjali kordamiseks võib õpilasele ette näha iseseisva töö. Õpilane teeb iseseisva töö õpetaja soovitudest lähtudes ja neile tuginedes. Iseseisva töö tulemusi kontrollib õpetaja.

Vajaliku lisakoolituse teemad ja mahud täpsustab õpetaja pärast vahekontrolli.

Juhendaja kaasamine on erandlik. Juhendajaks võib olla vaid isik, kes vastab liikluseaduse § 109 lg 2 vastavate tingimustele, ja kellel on kehtiv juhendaja tunnistus.

Nõuded õpingute lõpetamiseks

Teoriaõpe: teadmiste kontroll veebikeskkonnas ja autokooli klassiruumis.

Sõiduõpe: sõiduuskuse kontroll toimub iga teema lõpus kus hinnatakse õpiväljundite saavutamist.

Õppekava koostaja:

LRK Autokoolitus OÜ

Jaan Kleemann Juhatuse esimees

e-post: jaan.autokoolitus@gmail.com

telefon: 51 79 175

AINEKAARDID

Teooriaõpe

T 1	Sissejuhatus C-kategooria õppesse
Teooriaõppe Maht	Vastav e-tund Teooria.ee elektroonilises õppekeskkonnas. Teooriaõppe maht kokku vähemalt 20tundi.
Aine läbimise Eeltingimused	Ei ole.
Aine Lühikirjeldus	Antakse ülevaade C-kategooria juhiloa saamise tingimustest ja korrast, juhikoolituse eesmärkidest ja koolitaja õppekavast, õppetöö korraldusest ja õppetööd reguleerivatest dokumentidest. Koolitusele seatakse ühised eesmärgid.
Aine Üldeesmärgid	Lua eeldused ülevaate saamiseks juhiloa saamise tingimustest ja korrast, õppetöö korraldusest, sisust ja mahust. Lua eeldused eesmärkide ühtlustamiseks ja saavutamiseks, kus juhi ettevalmistamise määrukses seatud juhi koolituse eesmärgid ja õpilase juhiloa saamisega ning juhi koolitusega seotud eesmärgid langeksid võimalikult palju kokku.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • teab juhiloa saamise tingimusi ja korda; • teab õppetöö korraldust; • teab õppetööd reguleerivaid õigusakte ja dokumente; • on omaks võtnud juhi ettevalmistamise määrukses seatud juhi koolituse eesmärgid.
Iseseisva töö sisu	Läbida Teooria.ee õppekeskkonnas vastav e-tund.
Kohustuslik Kirjandus	Määrab teooriaõpetaja individuaalselt lähtuvalt kaasaegsete õppematerjalide võimalustest.

T 2	Liiklusreeglid ja käitumine liikluses
Teooriaõppe Maht	Vastavad e-tunnid Teooria.ee elektroonilises õppekeskkonnas. Teooriaõppe maht kokku vähemalt 20 tundi.
Aine läbimise Eeltingimused	Läbitud teooriaõppe õppeaine "Sissejuhatus C-kategooria õppesse".
Aine Lühikirjeldus	Omandatakse ohutu liiklemise põhimõtted. Korraldatakse üle liiklusreeglid ja liiklusmärkide tähendus.
Aine Üldeesmärgid	Anda ülevaade liiklusmärkidest ja -reeglitest. Süvendada liikluseaduse tundmist, taotleda ohutu liiklemise põhimõtete omaksvõttu, arendada objektiivse enesehinnangu võimet.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • oskab selgitada mõisteid, mis on vahetult seotud sõiduki liikumisega (anda teed, eesõigus, peatumine jt); • oskab selgitada ka mõisteid, mis ei ole vahetult seotud sõiduki liikumisega (sõiduk, mootorsõiduk, haagis jt); • tunneb liikluskorraldust (foorid, reguleerija märguanded, liiklusmärgid ja teekattemärgised) • teab, kuidas kasutada suuna-, pidurdamis- ja peatamismärguandeid, heli- ja valgussignaale; • oskab sõiduteel korrektselt paikneda ning valida vastavalt olukorrale sõidurada valida (enne ja pärast pööret, ristmikul, asulavälisel ja asulateel); • oskab hoida vastavalt liiklusolukorrale ohtutu pikivahet; • oskab õigesti ja ohutult tegutseda erinevates teeandmiskohustusega olukordades;

	<ul style="list-style-type: none"> oskab selgitada, kus ja millisel viisil võib sõidukit peatada; oskab selgitada, kus ja millisel viisil võib sõidukit parkida ning kus parkida ei või; oskab valida liiklusoludele vastava ohutu sõidukiiruse (nt kurvides, libedal teel) ja lähtuda konkreetses olukorras suurimast lubatud kiirusest (nt asulavälisel ja asulasisesel teel); oskab korrektselt ja ohutult käituda möödasõidul ja möödumisel; oskab selgitada ohte ja teadma, miks ja kus ning mis olukorras ei tohi eessõitvast sõidukist mööduda teab, kes on vähekaitstud liiklejad ning oskab nende läheduses valida ohutu sõiduviisi ja –kiiruse.
Iseseisva töö sisu	Läbida Teoria.ee õppekeskkonnas vastav e-tunnid.
Kohustuslik Kirjandus	Määrab teooriaõpetaja õpilasele individuaalselt lähtuvalt kaasaegsete õppematerjalide võimalustest.

T 3	Sõiduki tundmine
Teooriaõppe Maht	Vastav e-tund Teoria.ee elektroonilises õppekeskkonnas. Teooriaõppe maht kokku vähemalt 20 tundi.
Aine läbimise Eeltingimused	Läbitud teooriaõppe õppeaine "Sissejuhatus C-kategooria õppesse".
Aine Lühikirjeldus	Mootori ehitus ja tööpõhimõtted, enamlevinud märgutulede tähendused. Erinevate pidurisüsteemide ja vedrustuse kirjeldus.
Aine Üldesmärgid	Suurendada juhi teadlikkust sõiduki suhtes. Anda vajalikud teadmised enamlevinud probleemide lahendamiseks ning ohutuse tagamiseks sõiduki käsitlemisel.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> oskab selgitada mootori mehhanismide ja süsteemide vastastikust koostööd; oskab kirjeldada käivitussoojendi töö põhimõtet; oskab selgitada diislikütuse valikut vastavalt aastaajale; oskab selgitada aku ebaõige käsitlemise tagajärgi; oskab selgitada ohte, mis võivad tekkida õhkpiduriga sõiduki pukseerimisel; oskab selgitada õhkpiduri tööpõhimõtet; oskab seletada enamlevinud märgutulede tähendusi ja teab nende lahendust.
Iseseisva töö sisu	Läbida Teoria.ee õppekeskkonnas vastav e-tund.
Kohustuslik Kirjandus	Määrab teooriaõpetaja õpilasele individuaalselt lähtuvalt kaasaegsete õppematerjalide võimalustest.

T 4	Juhi töö- ja puhkeaeg, liikluspsühholoogia ja liiklusohutus.
Teooriaõppe Maht	Vastav e-tund Teoria.ee elektroonilises õppekeskkonnas. Teooriaõppe maht kokku vähemalt 20 tundi.
Aine läbimise Eeltingimused	Läbitud teooriaõppe õppeaine "Sissejuhatus C-kategooria õppesse".
Aine Lühikirjeldus	Veose õige kinnitamine on oluline osa liiklusohutusest. Omandatakse võtted erinevate veoste ohutuks kinnitamiseks. Õpitakse leidma registreerimistunnistuslt vajalikke andmeid ning seaduses ettenähtud piiranguid. Omandatakse teadmised töö- ja puhkeaja põhitõdedest ning selle reguleerimise põhjustest, tööst välisriigis, piiriületusest ning selleks vajalikest dokumentidest. Õpitakse tundma sadamates ja laevadel vajaminevat varustust. Arutatakse veoautojuhi töö psühholoogilisi aspekte.
Aine üldesmärgid	Anda vajalikud teadmised veose õigeks ja ohutuks kinnitamiseks ning veoauto registreerimistunnistuselt vajaliku info leidmiseks. Kujundada arusaam töö- ja puhkeaja reeglitest ningselle valdkonna reguleerimise põhjustest.. Anda vajalikud teadmised õigeks käitumisels piiriületustel ning sadamates ja laevadel.

	Valmistada juhiloa taotlejat psühholoogiliselt ette tööks veoautojuhina.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab ohuolukordi ette näha ja neid ennetada; • tunneb töö- ja puhkeaja kohta käivate õigusaktide põhilisi sätteid; • tunneb autoga piiripunktide läbimise korda; • teab, kuidas veost õigesti paigutada ja kinnitada; • on teadlik emotsioonide mõjust juhi käitumisele..
Iseseisva töö sisu	Läbida Teooria.ee õppekeskkonnas vastav e-tund.
Kohustuslik Kirjandus	Määrab teooriaõpetaja õpilasele individuaalselt lähtuvalt kaasaegsete õppematerjalide võimalustest.

Sõiduõpe

S 1	Sõiduki käsitlemine
Sõiduõppe maht	Sõiduõppe maht kokku vähemalt 10 tundi. Vajadusel määratakse sõidutundide kogumaht sõiduõppe individuaalses õppekavas.
Aine läbimise Eeltingimused	Läbitud teooriaõppe õppeaine "Sissejuhatus C-kategooria õppesse".
Aine Lühikirjeldus	Koolitus viiakse läbi kohas, kus muud liiklust ei häirita ega ohustata, näiteks muuks liikluseks suletud alal, õppesõiduväljakul, turvahallis ja/ või selleks kohandatud simulaatoril. Omandatakse sõiduks valmistumiseks vajalikud oskused – juhi tööasendi reguleerimine, oskus kontrollida veoauto vastavust tehnonõuetele, oskus aru saada, millal veoauto kasutamine on ohtlik.
Aine Üldeesmärgid	Luuakse eeldused enne sõidu alustamist enda ja teiste liiklejate ohutuse tagamiseks vajalike oskuste kujunemiseks.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • oskab kontrollida seadmete ja veose vastavust esitatavatele nõuetele; • oskab otsustada, kas haagist tohib veokiga ühendada; • oskab otsustada, kas on vaja puhastada laternaid, aknaid ja numbrimärke; • oskab lihtsa kontrollimise teel kindlaks teha vigu ja kulumist erinevatel sõiduki seadmetel; • oskab kontrollida pidurajami tihedust ja pidurimehhanismi korrasolekut, vabastada pingest piduri vedruakut; • oskab vahetada lampe, kaitsmeid ja rattaid; • oskab kontrollida vedelike taset ja vajaduse korral neid lisada.
Iseseisva töö sisu	Harjutamise jätkamine kuni õpilane saavutab ohutu ja keskkonda säästva sõiduki käsitlemise vilumuse tasemel, mis on vajalik sõiduõppe jätkamiseks.

S 2	Sõit õppeplatsil
Sõiduõppe maht	Sõiduõppe maht kokku vähemalt 10 tundi. Vajadusel sõidutundide kogumaht määratakse sõiduõppe individuaalses õppekavas.
Aine läbimise Eeltingimused	Läbitud teooriaõppe õppeaine "Sissejuhatus C-kategooria õppesse". Läbitud sõiduõppe õppeaine "Sõiduki käsitlemine".
Aine Lühikirjeldus	Koolitus viiakse läbi liikluseks suletud alal, õppesõiduväljakul ja/või selleks kohandatud simulaatoril. Harjutatakse mootori käivitamist, veoauto juhtimisseadmete käsitlemist, manööverdämist, märgu andmist, sujuvat liikumist, sõidu lõpetämist, pidurdämist, parkimist jms. Harjutämist jätkatakse kuni saavutatakse ohutu ja keskkonda säästev veoauto käsitlemise vilumus tasemel, mis on vajalik sõidu õpingute alustämiseks vähese liiklusega teel.
Aine Üldeesmärgid	Luuakse eeldused ohutu ja keskkonda säästva veoauto käsitlemisoskuste kujunemiseks, mis on vajalikud sõiduõppe jätkämiseks vähese liiklusega teedel. Õpilane oskab paigalt võtta, veoautot sujuvalt ja äkkpidurdämiseiga peatada ning sõidurada vahetada.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> oskab alustada sõitu mitmesuguse kaldega tõusul ja langudel nii edasi- kui ka tagasisuunas, seisupiduri abil ja ilma; teab veoauto vale käsitlemisega seonduvaid ohte ja mõju keskkonnale; peatada autot laugel tõusul ning hoida seda paigal siduri või sõidupiduriga; tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud auto käsitlemisega ning oskab oma käitumises nendega arvestada.
Iseseisva töö sisu	Harjutämise jätkämine kuni õpilane saavutab ohutu ja keskkonda säästva sõiduki käsitlemise vilumuse tasemel, mis on vajalik sõiduõppe jätkämiseks.

S 3	Sõit teel
Sõiduõppe maht	Sõiduõppe maht kokku vähemalt 10 tundi. Vajadusel sõidutundide kogumaht määratakse sõiduõppe individuaalses õppekavas.
Aine läbimise Eeltingimused	Läbitud teooriaõppe õppeaine "Sissejuhatus C-kategooria õppesse". Läbitud sõiduõppe õppeaine "Sõiduki käsitlemine" ja „Sõit õppeplatsil“.
Aine Lühikirjeldus	Koolitus viiakse läbi keerulisema ja tihedama liiklusega teedel. Harjutatakse liikluses osalemiseks vajalikke oskusi vastavalt regiooni eripäradele: tähelepanu suunämist liikluses olulisele, ohutu liiklemise põhimõtete kohaldämist, teiste liiklejateiga arvestämist, õige asukoha valikut teel; teede lõikumisaladele, teega külgnevatele aladele, raudteeülesõidukohale lähenämist ja nende ületämist; sõidujärjekorra reeglite kohaldämist; peatumist ja parkimist, manöövrite sooritämist jms. Juhitakse tähelepanu liikluses osalemiseiga seotud ohtudele ja nende vältimise võimalustele.
Aine Üldeesmärgid	Luuakse eeldused keerulisema ja tihedama liiklusega teedel liiklemiseks vajalike oskuste kujunemiseks. Suurendada järjest rohkem õpilase vastutus oma õppimise eest. Luuakse eeldused realistliku arusaama kujunemiseks erinevates liiklusesituatsioonides osalemiseiga seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest.

Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> oskab käsitseda autot ohutult ja keskkonda säästvalt viisil, mis on vajalik sõidu õppimise alustamiseks erinevates liiklussituatsioonides; omab vajalikke oskusi liiklemiseks vähese ja tihedama liiklusega teel; oskab peatuda ja parkida teel; teab vähese liiklusega teel sõiduga seotud ohte ja oskab neid ohte oma käitumisega vältida; mõistab, et juhil kui suurema ohu allika valdajal, tuleb võtta vastutus enda ja teiste elu ning tervise eest; omab realistlikku arusaama isiklikest, vähese liiklusega teedel sõitmisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest;
Iseseisva töö sisu	Harjutamise jätkamine kuni õpilane saavutab ohutu ja keskkonda säästva sõiduki käsitsemise vilumuse tasemel, mis on vajalik sõiduõppe jätkamiseks.

S 4	Sõit erioludes
Sõiduõppe maht	Sõiduõppe maht kokku vähemalt 10 tundi. Vajadusel sõidutundide kogumaht määratakse sõiduõppe individuaalses õppekavas.
Aine läbimise Eeltingimused	Läbitud teooriaõppe õppeaine "Sissejuhatus C-kategooria õppesse". Läbitud sõiduõppe õppeaine "Sõiduki käsitsemine", „Sõit õppeplatsil“ ja „Sõit teel“.
Aine Lühikirjeldus	Harjutatakse tulede õiget kasutamist, oludele vastava sõidukiiruse valikut, tähelepanu suunamist jms. Õpitakse õigeid sõiduvõtteid libedal teel ning halbades ilmastikuoludes.
Aine Üldeesmärgid	Luu eeldused oma võimete/oskuste ja toimetuleku võimaluste hindamiseks äkkolukorras käitumiseks ning mõistmaks, et juhi võimalused äkkolukorras midagi ette võtta ohutuse taastamiseks on piiratud. Lisaks luua eeldused motivatsiooni suurenemiseks juhtida sõidukit keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> oskab valida ohutut kiirust, arvestades piiratud nähtavust; oskab valida ohutut piki- ja külgvahet eessõitjate, vastusõitja ja teeserva suhtes; oskab olla ettenägelik ja valmis reageerima ootamatult ilmuvatele ohtudele; oskab hinnata nähtavust erinevates teeloludes kaug- ja lähitulede puhul; alustada sõitu libedal teel ja kiirendada sõidukit vältides rataste libisema hakkamist; oskab rakendada selliseid juhtimisvõtteid, mis vähendaksid külglibisemist libedal teel ka kurvisõidul; oskab ette näha ilmaolude ja koha järgi nn musta jää tekkimise võimalusi.

Iseseisva töö sisu	Harjutamise jätkamine kuni õpilane saavutab ohutu ja keskkonda säästva sõiduki käsitlemise vilumuse.
--------------------	--